

O CORESPONDENȚĂ NUMISMATICĂ ÎN VREME DE RĂZBOI: FRIEDRICH STEFAN ȘI VLADIMIR CLAIN-STEFANELLI

Monica Dejan*, Elena-Liliana Axinte**

Abstract

Without doubt the Second World War was a tremendous tragedy for hundreds of millions humans and it destroyed so many lives that it is, even now, impossible to count. In the middle of that massive destruction, few people had the possibility and tried to continue their scientific works and projects. The short correspondence between two numismatists (1940-1941), Friedrich Stefan and Vladimir Clain-Stefanelli, proved the common interest for numismatics and the importance to change ideas and books even in wartime.

Key words: Numismatic correspondence, 1940-1941, Friedrich Stefan, Vladimir Clain-Stefanelli, Romania.

Acum câțiva ani, studiind arhiva ultimului director al Muzeului Bucovinei de la Cernăuți, Nicolai Grămadă, aflată la Filiala Județeană Suceava a Arhivelor Naționale, ne-au atras atenția o serie de documente legate de primii ani ai carierei lui Vladimir Clain-Stefanelli (Dejan 2014-2017 153-158), activitate mai puțin cunoscută și umbrită de cel de-Al Doilea Război Mondial, dar și de remarcabila carieră a viitorului numismat la Smithsonian Institute.

Datorită amabilității domnului prof. univ. dr. Hubert Emmerig, profesor la Facultatea de Studii Culturale și Istorice și la Institutul de Numismatică și Istorie Monetară ale Universității din Viena, față de care ne exprimăm recunoștința și pe această cale, am intrat în posesia unei corespondențe inedite¹ dintre numismatul și colecționarul Friedrich Stefan (1886-1962) și Vladimir Clain-Stefanelli (1914-1982), tânăr arheolog, preocupat și de numismatica orașelor pontice, datorită cercetărilor pe care le desfășura în Dobrogea în anii '30 ai secolului trecut (Dejan 2014-2017 156).

Începem prin a-i prezenta pe scurt cei doi corespondenți. Dr. Friedrich Stefan s-a născut în anul 1886 la Svitavy (Swittau), astăzi în Cehia. Studiile universitare terminate la Viena au fost continuate de burse la Besançon și Paris. Ulterior, se întoarce la Viena unde încheie un stagiul de pregătire la Cabinetul Numismatic de la Kunsthistorischen Museum (Scherrer 2010 131). În activitatea sa numismatică a fost îndrumat de profesorul Arnold Luschin von Ebengreuth (1841-1932), fiul lui Andreas Luschin, viitor președinte la Curții regionale de la Cernăuți (Doblinger, Rintelen 1922 1). Activând la Universitatea din Graz, Luschin și Stefan au fost recunoscuți specialiști în numismatica epocii migrațiilor și a emisiunilor medievale timpurii din spațiul german. Profesorul Friedrich Stefan va continua să predea la Universitatea din Graz numismatica și arheologia epocii migrațiilor în deceniul patru al secolului al XX-lea, pregătindu-și lucrarea de habilitare cu titlul *Die Rugen in Niederdonau, ihre Geschichte, Kultur und Kunst*, susținută în iarna lui 1941/1942 (Scherrer 2010 132).

* Muzeul Național al Bucovinei, Suceava.
E-mail: monicagogu@yahoo.com

** Muzeul Național al Bucovinei, Suceava.
E-mail: axintelili@yahoo.com

¹ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033.

Vladimir Clain-Stefanelli, semna la vremea corespondenței Vladimir Clain (Stefanelli era numele de fată al mamei sale și îl adaugă mai târziu), s-a născut la Cernăuți în anul 1914, absolvind Facultatea de Litere și Filozofie din același oraș în anul 1936, unde își continuă cariera ca asistent al profesorului Teofil Sauciuc-Săveanu cu care participă la cercetări arheologice în Dobrogea, fiind și angajat al Muzeului Bucovinei de la Cernăuți. În anul 1938 își va susține teza de doctorat care avea ca subiect monedele de la Callatis (Van Winkle 1989 22, Satco, Niculică 2018 470). În anul 1938, împreună cu soția sa Elvira-Eliza Clain-Stefanelli, pleca la Roma unde amândoi obținuseră pe rând câte o bursă la Academia di Romania la Roma, Vladimir Clain în domeniul arheologie pentru perioada 1938-1940, iar Elvira Clain în domeniul istorie modernă pentru perioada 1940-1942 (Bărbulescu, Turcuș, Damian 2012 204, 206).

Cele câteva scrisori provenind din fondul documentar Friedrich Stefan donat de către familia acestuia Institutului de Numismatică și Istorie Monetară de la Viena în care se află, printre altele, un impresionant dialog epistolar între profesorul și colecționarul din Graz și personalități științifice ale epocii, în domeniul numismatiei romane imperiale târzii și în special al epocii migrațiilor. Corespondența păstrată la Institutul de Numismatică și Istorie Monetară al Universității din Viena este una privată, totuși aceasta nu conține referiri la evenimente din viața personală sau considerații cu privire la situația politică din epocă, singura excepție fiind schimbul de scrisori cu Ernst Unger (1875-1938). Prietenia lor avea în comun interesul pentru monedele romane târzii și imitațiile lor barbare, dar și colaborarea cu firma specializată în numismatică, Leo Hamburger (Scherrer 2010 131, Komnick, Pilekić, Wigg-Wolf 2021 226). Amintim că, la începutul secolului al XX-lea, custodele Muzeului Orășenesc Suceava, Alfred von Peyersfeld, va apela la aceeași firmă din Frankfurt pe Main, pentru a face achiziții în vederea îmbogățirii colecției numismatice (Dejan, Ostafi 2018 417-418). Revenind la schimbul de scrisori dintre Friedrich Stefan și Ernst Unger, aflată de asemenea în arhiva Institutului de Numismatică și Istorie Monetară al Universității vieneze, se poate observa un efervescent schimb de idei bazat pe interese științifice comune, între doi numismați aflați la un nivel egal de cunoaștere și care doresc să fie la curent cu ultimele cercetări și descoperiri, mai ales că ambii dețineau colecții cu monede aparținând perioadei romane târzii și medievale timpurii (Komnick, Pilekić, Wigg-Wolf 2021 226-229). Pasiunea comună pentru monedele care altora le-ar fi părut neînsemnate se poate observa din cele câteva fraze în care Ernst Unger descrie primii săi ani de colecționar când accepta tot ce i se oferea interesant, fără să depună vreun efort: „să achiziționez a fost foarte ușor pentru mine atunci, a venit rapid și era doar o problemă de bani și de cheltuire a lor”. Falimentul firmei lui îl obligă să se despartă de cea mai valoroasă parte a colecției, ceea ce îl face însă să aprecieze ceea ce îi rămăsese (Komnick, Pilekić, Wigg-Wolf 2021 229).

Putem observa că perioada interbelică va contura o serie de preocupări în domeniul numismatiei legate de epoci mai puțin abordate anterior. Numismatica greacă și romană clasică este îmbogățită cu „ramuri colaterale”: imitațiile barbare ale acestor monede, emisiunile provinciale sau ale statelor succesoare. Astfel, devin interesante și zone în care aceste monede apar sau există cercetători preocupați de aceste aspecte, acesta fiind contextul în care se desfășoară scurta corespondență dintre Vladimir Clain-Stefanelli și Friedrich Stefan, primul se pregătea pentru o lucrare de doctorat, iar al doilea pentru habilitare. Presupunem că cei doi s-au cunoscut înainte de începutul războiului când Vladimir Clain-Stefanelli va participa la Congresul de Arheologie de la Berlin din anul 1939 la recomandarea profesorului Teofil Sauciuc-Săveanu, prezent și el în programul congresului (*Bericht über den VI. Internationalen Kongress für Archäologie*, Berlin, 21.-26. August, 1939, 55). Cei doi vor prezenta comunicări legate de descoperirile de la Callatis,

T. Sauciuc-Săveanu prezentând arheologia sitului (*Archäologische Grabungen im altern Kallatis*), iar Vladimir Clain având o intervenție despre monedele descoperite (*Beiträge zur Münzkunde von Kallatis*). Ulterior la invitația profesorului Gerhart Rodewaldt (1886-1945), directorul Institutului de Arheologie din Berlin și profesor de arheologie clasică, va începe un doctorat având același subiect, ca și cel susținut la Cernăuți, despre monedele de la Callatis (Iliescu 1998-2003 507).

Corespondența Stefan-Clain se desfășoară într-un interval limitat de anii 1940-1941, care pentru arheologul cernăuțean este unul foarte dificil, având în vedere evenimentele care se derulează cu rapiditate în Bucovina de Nord și în Transilvania, afectând sute de mii de oameni. Deși această primă etapă a celui de-Al Doilea Război Mondial este una de succes pe toate fronturile pentru Germania nazistă, în corespondența celor doi nu există nici un fel de remarcă legată de opiniile lor politice sau de desfășurarea războiului, se invocă pe scurt „împrejurările politice” pentru dificultățile întâmpinate în expedierile de cărți și în primirea de informații științifice.

O primă scrisoare este expediată de Fr. Stefan la Cernăuți, fiind datată 8 iunie 1940. Printr-o coincidență, în aceeași zi este întrunit și comitetul de conducere a Muzeului Carol II de la Cernăuți care este informat, prin vocea directorului V. Stupnicki, despre organizarea operațiunilor de evacuare a patrimoniului cu stabilirea unei liste de priorități, cunoscându-se deja chiar la nivel local, iminența evenimentelor care se vor derula după ultimatumul sovietic din 26 iunie 1940 (Dejan 2014 539). Răspunsul lui Clain este de la Roma (24 iunie 1940) unde tânărul asistent de la Cernăuți avea, după cum am amintit, o bursă la Accademia di Romania care i-a permis să facă diverse cercetări în muzee italiene și nu numai, dar și să revină în țară atunci când era necesar (Manea 1992 77-79, Bărbulescu, Turcuș, Damian 2012 103). Deși bursa se va încheia în 1940, Vladimir Clain rămâne în Italia pentru că soția sa va primi, la rândul ei, o bursă la aceeași instituție pentru perioada 1940-1942 (Bărbulescu, Turcuș, Damian 2012 206). Mulți ani după aceste evenimente, Elvira Eliza Clain-Stefanelli își va aminti de activitățile desfășurate ca cercetători la Roma, după terminarea bursei, soțul ei fiind angajat la o firmă cu specific numismatic, „Frații Santa Maria” (Mohon 1994 20). Cedarea Bucovinei de Nord i-a forțat pe soții Clain să solicite o prelungire a șederii lor la Roma, care le este aprobată (Turcuș, Turcuș 2013 271). În acest fel, schimbul de scrisori Stefan-Clain continuă pe traseul Graz-Roma până la începutul anului 1941, cu solicitări de ambele părți pentru publicații de interes comun. Scurte remarci arată desfășurarea operațiunilor militare. În scrisoarea din 11 iulie 1940, profesorul Stefan constată că „expedierea prin poșta de la Cernăuți a devenit imposibilă”², dovadă a ocupației sovietice a orașului. În plus, războiul generalizat în Europa impune noi restricții: „Acum am înțeles că nu se mai pot expedia tipărituri în străinătate, dar voi încerca totuși la poșta principală”³. Ocuparea Transilvaniei de Nord de către Ungaria în urma Dictatului de la Viena îl împiedică pe Friedrich Stefan să intre în posesia revistei Transilvania⁴, publicațiile științifice fiind blocate între teatrele de operațiuni.

Schimbul de scrisori se oprește la începutul anului 1941, evenimentele internaționale se precipitau, iar soții Clain ajung să fie angrenați într-o situație care le va afecta viața o bună perioadă de timp. Anul 1942 îi găsește pe cei doi soți în Germania unde Vladimir Clain își continua studiile doctorale (Turcuș, Turcuș 2013 271). Aici se găseau și fruntașii mișcării legionare extrași de germani din România la sfârșitul lunii ianuarie 1941, conduși de Horia Sima. Acesta, aflând că li se pregătește o nouă relocare, urmată de un regim mai strict, hotărăște să plece din Germania în Italia. Întreaga operațiune este

² Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033.

³ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033.

⁴ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033.

descrisă în amănunt în volumul de memorii Prizonieri ai puterilor Axei. Pagini din istoria Gărzii de Fier, Horia Sima afirmând că Vladimir Clain s-a oferit să-i dea pașaportul, iar soția lui, care avea o sarcină avansată, a reușit să obțină viza de la Ambasada Italiei din Berlin, afirmând că dorește să nască în Italia (Sima 1995 104). Comandantul Gărzii de Fier își intitulează chiar un subcapitol din Memorii, Vladimir Clain. (Sima 1995 104, Turcuș, Turcuș 2013 271) În interviul acordat în anul 1989 revistei *Legacy*, Elvira Clain-Stefanelli afirmă însă că pașaportul lor a fost furat de către un inamic al statului care a părăsit Germania, iar cei doi soți au fost reținuți și internați în lagărul de concentrare de la Buchenwald pentru un an și jumătate. Totuși recunoaște că nu au avut parte de tratament de lagăr, ci erau găzduiți în calitate de „oaspeți” de statul german (Van Winkle 1989 24-25). În volumul amintit mai sus al lui Horia Sima se subliniază același aspect, legionarii internați la Buchenwald, nu locuiau propriu-zis în lagăr, ci într-o amenajare adiacentă, separată de lagăr, unde beneficiau de hrană de calitate, își purtau propriile haine, iar regimul nu era în nici un caz de exterminare, fiind „prizonieri de onoare”. Ulterior, cei închiși care au cerut compensații din partea statului german, nu le-au primit, tocmai din aceste motive (Sima 1995 111, 129). Momentan, alte relatări contemporane despre aceste evenimente nu ne sunt cunoscute, pentru a le confrunta, dar am considerat necesar să luminăm puțin aceste aspecte din perioada respectivă.

Sfârșitul războiului îi readuce pe Friedrich Stefan și Vladimir Clain în centrul preocupărilor lor anterioare, dar fără a relua corespondența. Curând, în 1951, soții Clain-Stefanelli vor pleca în Statele Unite, unde vor desfășura o prodigioasă activitate științifică, concretizată prin organizarea Cabinetului Numismatic de la Smithsonian Institution și a expoziției aferente. Întreaga lor activitate, începută la Cernăuți și la Callatis sub conducerea profesorului Teofil Sauciuc-Săveanu, este un model de dedicare științifică, pornind de la monedele callatienae și ajungând până la emisiunile monetare americane.

Correspondența

Graz, 8 iunie 1940⁵

Domnului prof. universitar Dr. Vladimir Clain,

Cernăuți

Stimate domnule profesor,

În numărul 368/369 al revistei de numismatică scoasă în noiembrie 1939, de către dr. Richard Gaettens, la pagina 3005 ați publicat și descris lucrarea lui Ferenczi A, *Fondul Firtosch, monede bizantine din aur*. Revista transilvăneană nr. 62, Iași 1938, pg. 59-78.

Deoarece pregătesc o mare lucrare științifică, în colaborare cu Cabinetul Numismatic de Stat, la Muzeul de Artă- din Viena împreună și directorul muzeului, domnul dr. Fritz Bworschak, despre monedele germanilor, la momentul migrației popoarelor în întregul spațiu Dunărean, unde bineînțeles gepizii reprezintă un capitol mare, aș dori să vă rog, să-mi procurați această lucrare, a domnului Ferenczi, deoarece este deosebit de importantă pentru capitolul adresat gepizilor.

Ați putea să-mi trimiteți o copie sau ați putea interveni pe lângă autor să-mi trimită un exemplar retipărit? Aș putea să mă revanșez față de dvs. cu una din lucrările mele sau cu lucrarea aceasta, care urmează să apară. Lucrarea domnului Ferenczi este extrem de importantă pentru capitolul meu despre gepizi. Nu pot să primesc numărul revistei la niciuna din bibliotecile universitare de aici.

⁵ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1940_06_08.

Are domnul dr. Rich. Gaettens bunăvoința de a-mi comunica adresa dânsului, ca să mă pot adresa dânsului?

Cu cele mai bune salutări și recomandări și cu speranța unei împliniri favorabile a rugăminții mele.

Roma, 24 iunie 1940⁶

Stimate domnule profesor!

Tocmai am primit adresa dvs. din 8 iunie prin Cernăuți și mă grăbesc să vă comunic, faptul că, cu aceeași poștă va pleca o carte poștală către domnul A. Ferenczi în Cluj (Institutul de Studii clasice), în care îl rog pe domnul A.F. să vă trimită un extras al lucrării dorite sau numărul respectiv al revistei de numismatică transilvăne.

Vă rog să mă înștiințați, dacă nu veți primi în curând lucrarea domnului F., ca să pot întreprinde alți pași în vederea procurării revistei; din păcate nu am propriul exemplar.

V-aș fi deosebit de recunoscător, dacă ați avea bunăvoința să-mi comunicați dacă, în colecțiile din Graz, există monede din provincia Dacia și Viminacium Moesia, mai ales din orașele Callatis, Istros, Marcianopolis, Nicopolis, Varna și Tomis, din orașele sarmatice, Tyra și Olbia sau monede, care să aparțină regilor sciți ai acestui ținut. De asemenea v-aș fi deosebit de recunoscător, dacă m-ați face atent asupra acelor piese din colecții, care vă sunt cunoscute. Sunt colaborator al lucrărilor despre numismatica grecească editate de Academia de Științe din Berlin, deoarece adaptez anexele la vol. I. scos de B. Pick și K. Regling.

De asemenea v-aș fi deosebit de recunoscător, dacă mi-ați pune la dispoziție una din lucrările dvs. De exemplu m-ar interesa Numismatica antichității. Sper să vă pot trimite cât mai curând un extras din comunicarea mea cu ocazia Celui de-al Șaselea Congres Internațional de Arheologie. Momentan v-am trimis cu poșta o lucrare a domnului Bucur Mitrea Le monete urbane e coloniale dell'Impero Romano trovate in Dacia, care poate v-ar interesa.

Cu cele mai bune salutări și recomandări

Al dvs. dr. V.C

Graz, 11 iulie 1940⁷

Stimate domnule doctor,

Vă mulțumesc sincer pentru rândurile din 24 iunie din Roma, care m-au bucurat enorm. Încă nu v-am răspuns, deoarece m-am gândit că am să vă pot comunica și rezultatul la adresa dvs. trimisă domnului A. Ferenczi din Cluj, Institutul de Studii Clasice. Nici până astăzi nu a ajuns nimic, nici măcar numărul revistei transilvăne, anul 1938, pag. 59-78 nu a ajuns la mine. Din cauza circumstanțelor politice, expedierea prin poșta din Cernăuți a devenit imposibilă, totuși am putut primi poșta din Klausenburg, de la institutul la care eram în anul 1934. Astăzi, cu aceeași poștă v-am trimis un text al Numismaticii, pe care din

⁶ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1940_06_24_1-2.

⁷ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1940_07_24_1-2.

păcate îl am doar în forma de program a instituției noastre. Toate celelalte exemplare sunt vândute. Acum am înțeles că nu se mai pot expedia tipărituri în străinătate, dar voi încerca totuși la poșta principală. Vă mulțumesc pentru lucrarea utilă a domnului H. Bucur, despre monedele găsite pe teritoriul Daciei, care m-a interesat foarte mult. La întrebările dvs. referitoare la sigiliile care provin de la localnicii din Dacia sau din localitățile din apropiere, vă voi răspunde separat, într-o altă scrisoare, imediat după ce voi lua legătura cu directorul muzeului, deoarece momentan, acesta este la săpături arheologice.

Roma, 22 august 1940⁸.

Stimate domnule profesor,

Vă mulțumesc foarte mult pentru scrisoarea dvs. din 9 august, care abia acum a ajuns în mâinile mele. Îmi pare nespus de rău că până acum nu ați primit lucrarea domnului A. Ferenczi. Acum i-am comunicat situația domnului prof. dr. Karl Kurt Klein din Cluj, editorul revistei transilvănene, și sper doar că veți primi numărul care vă interesează cât de curând. În cazul în care, în decursul a 20 de zile nu veți primi, vă rog să-mi comunicați acest lucru. Sper că voi primi revista printr-un prieten din București împreună cu câteva broșuri pentru mine. Ar trebui să vină la Roma, în jur de 25 octombrie. Dacă nu, voi transcrie/copia lucrarea pentru dvs.

Îmi pare rău că nu am putut primi mai repede scrisoarea dvs. și lucrarea dvs. Numismatica romană. Vă mulțumesc din suflet pentru lista monedelor de la Johanneum. Aș avea totuși următoarea rugămintă: aș putea să primesc mulaje după toate aceste monede? Dacă totuși acest lucru nu este posibil, cred că sunt suficiente copii; de aceea aș avea nevoie de informații despre originea, greutatea și poziția mărcilor fiecărei piese. Ar trebui poate să-i scriu prof. Schmidt, personal? Aș vrea să vă rog să-mi dați o scurtă listă ale monedelor grecești din partea de nord, existente în Johanneum, deci din Tracia, pentru a o putea trimite domnului Gerassimow la Sofia, întrucât dânsul studiază această zonă pentru lucrarea de numismatică greacă a Academiei. Sunt monede din aur și argint ale lui Alexandru cel Mare și Lysimach? Ce denumire au? Vă rog să-mi iertați numărul mare al doleanțelor mele.

Cu cele mai bune salutări,
Al dvs. dr. V.C.

Graz, 9 ianuarie 1941⁹
Domnului dr. Wladimir Clain

Stimate domnule doctor,

Vă mulțumesc sincer, pentru urările din inimă, cu ocazia Crăciunului și a Anului Nou, la care vă răspund, din inimă, chiar dacă mai târziu. Astăzi am primit și studiul dvs. despre monedele de la Callatis, retipărit, care m-a bucurat

⁸ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1940_08_22_Clain

⁹ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1941_01_09_Stefan

nespus de mult. Sunt multe piese adăugate, de la ultimele dvs. lucrări. Încă o dată mulțumesc foarte mult.

Am găsit o modalitate de a vă trimite Numismatica romană prin intermediul editurii Leuschner & Lubensky din Graz, întrucât eu personal, nu pot acest lucru.

V-a contactat editura? Au trecut deja câteva săptămâni? De vreme ce n-ați scris nimic, mă tem că s-a pierdut din nou. V-am trimis o carte poștală, care mi-a fost trimisă înapoi, fără adresa dvs. completă.

Dorința dvs. referitoare la mulaje/copii am transmis-o domnului prof. dr. Walter Schmidt din Graz, ca să poată favoriza confecționarea de mulaje/copii. Domnul Schmidt mi-a comunicat că dorește să vă pună la dispoziție mulaje/copii, doar că nu la toate piesele, întrucât unele au fost primite în stare foarte proastă sau nu se vede nimic pe ele. Personal nu pot face nimic, întrucât toate aceste piese se află sub cheie la domnul prof. Schmidt.

I-am trimis o carte poștală și domnului Gerassimov din Sofia, pe care îl cunosc personal, dar nici până astăzi nu am primit un răspuns de la dânsul. Nici eu nu am primit scrierea despre colecția Firtoscher. Este complicat acum cu lucrările științifice.

Am văzut în muzeu piesele numeroase, pe care le-ați menționat, sunt mult mai puține exemplare. Bineînțeles că pot fi văzute piese, care reprezintă variante ale celor publicate până acum. Există câteva piese de la Alexandru cel Mare și Lysimach, denumirile nu-mi sunt cunoscute, le-am vizualizat doar fugitiv. Dar v-am înțeles dorința și voi negocia cu domnul prof. Schmidt să vă îndeplinească dorința.

Vă rog să-mi comunicați scurt, dacă lucrarea mea a ajuns sau nu.

Roma, 14 ianuarie 1941¹⁰

Stimate domnule profesor!

Vă mulțumesc din suflet pentru rândurile prietenești din 9 iunie. Am primit lucrarea dvs. *Numismatica romană* în stare bună și vă mulțumesc mult. Văd acum, că nu ați primit cartea poștală, pe care v-am scris-o.

Referitor la colecția Firtoscher îi voi scrie din nou domnului prof. Karl Klein, după ce voi avea noua adresă din Sibiu. Astăzi va scrie un prieten tatălui său, care de asemenea locuiește în Sibiu, pentru a favoriza să intrați în posesia numărului Revistei Transilvănene. Sper că sunteți bine!

Vă mulțumesc pentru eforturile depuse, cu privire la mulajele de la Johanneum. Totuși aș accepta materialul existent pentru anexele lucrării. Poate voi putea vizita și colecția Johanneum din Graz. Până atunci îmi sunt suficiente notițele pe hârtie sau o listă cu date despre legende (tipul), greutatea, originea. Vă rog să menționați denumirile monedelor de la Alexandru și Lysimach (aur și argint). Aș dori să-mi dați informații mai ales despre monedele din provincia Dacia și orașele Istros, Marcianopolis și Nikopolis. Îi voi scrie personal domnului prof. W. Schmidt.

Prima parte a catalogului de monede Goebels am primit-o prin librăria mea din Cernăuți. Despre cealaltă parte nu mai știu nimic.

Încă o dată mulțumiri și toate cele bune.

Al dvs. C.Clain.

¹⁰ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1941_01_14_Clain_1-2

Sibiu, 22 ianuarie 1941¹¹

Stimate domnule profesor!

Dr. V. Klein vă roagă să-i trimiteți nr. 1/1939 al revistei transilvănene. Din păcate nu vă putem îndeplini rugămintea, deoarece numerele revistei se află în Klausenburg, iar acea parte a revistei, care a rămas la români, a fost blocată instantaneu de către unguri. Până când această situație nu se clarifică - poate fi și o chestiune de timp - și până când reușim să ajungem la stocurile noastre vechi, numărul dorit nu poate ajunge la dvs. Până atunci ar trebui să-l împrumutați de la o universitate sau o librărie mai mare.

Cele bune,
Reprezentant, Revista Transilvăneană

Graz, 17 februarie 1941¹²

Domnului dr. Wladimir Clain,

Stimate domnule doctor,

Vă mulțumesc mult pentru rândurile prietenoase din 14 ianuarie, care m-au bucurat foarte mult. Din păcate cartea dvs. poștală nu a ajuns la mine.

Între timp am primit răspuns de la redacția revistei din Sibiu, că scrisoarea a ajuns la dvs., dar numerele revistei se află în Klausenburg, iar această parte, care vă interesează este blocată în România, deci numerele nu sunt accesibile. Trebuie doar să am răbdare, până când se vor deschide granițele.

Am vorbit din nou cu domnul prof. Dr. Walter Schmidt despre mulajele monedelor grecești, dar dânsul nu vrea să cedeze. I-am propus ca decalcurile pe hârtie să le realizez la presa mea, dar nu a vrut acest lucru. Dorește să le facă el însuși. I-am propus să merg eu în Johanneum și să fac acest lucru cu asistentul dr. Pichler, tot ce trebuie să facă, este să-mi dea monedele, nu a vrut, a pretins că este prea rece. În trecere spus, el are o atitudine ostilă față de cei pasionați de numismatică.

L-am întrebat dacă v-a primit scrisoarea și a răspuns afirmativ; dar nu am fost sigur, dacă a fost serios sau mi-a spus mie doar așa. Vedeți, deseori avem de-a face cu oameni de felul lui. Dar nu-l voi lăsa în pace și sper ca în cele din urmă să o scot la capăt. Am vrut să vă fac niște copii/decalcuri cu grafit. Se disting foarte bine.

Catalogul de monede Goebels a apărut deja. Este un număr special, despre care poate am să vă povestesc verbal. Goebels locuiește nu departe de mine, el merge mereu la sora lui să mănânce. Dânsul ar putea să vă trimită catalogul la Roma, să treacă mai întâi prin Cernăuți, care este sub ruși acum. Dar nu voi vorbi cu acest domn, deoarece m-a primit foarte curios, referitor la această chestiune. Așa că voi interveni prin nepotul său.

V-a răspuns domnul dr. Gerassimov din Sofia? Mi-a primit cartea poștală?

Mă străduiesc în continuare să vă fac rost de amprentele monedelor și mă bucur nespus că ați primit lucrarea mea *Numismatică*, în condiții bune.

¹¹ Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1941_01_22_1-2

¹² Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033_1941_02_17_Stefan

Bibliografie

- Bărbulescu, Turcuș, Damian 2012 – M. Bărbulescu, V. Turcuș, I. M. Damian, *Accademia di Romania din Roma*, Roma, 2012.
- Dejan 2014 – M. Dejan, *120 de ani de la înființarea Muzeului Bucovinei din Cernăuți (1893-2013)*, în *Analele Bucovinei* 21. 2 (43), 2014, pp. 521-532.
- Dejan 2014-2017 – M. Dejan, *Câteva date inedite despre începuturile carierei numismatului Vladimir Clain-Stefanelli (1914-1982) la 100 de ani de la nașterea sa*, în *SCN s. n.* 5-7 (17-20), 2014-2017 (2018), pp. 153-158.
- Dejan, Ostafi 2018 – M. Dejan, G. Ostafi, *O tranzacție numismatică de la începutul secolului al XX-lea în Bucovina*, în *RCAN* 4, 2018, pp. 414-420.
- Doblinger, Rintelen 1922 – M. Doblinger, M. Rintelen, *Arnold Luschin-Ebengreuth zu seinem 80. Geburtstage 26. August 1921*, în *Zeitschrift des Historischen Vereines für Steiermark Jahrgang* 18, 1922, pp. 1-26 (disponibil on-line: https://www.historischerverein-stmk.at/wp-content/uploads/Z_Jg18_Max-DOBLINGER-Max-RINTELEN-Arnold-Luschin-Ebengreuth-zu-seinem-80.-Geburtstage.pdf).
- Iliescu 1998-2003 – O. Iliescu, *Elvira-Eliza Clain-Stefanelli (1914-2001)*, în *BSNR* 92-97 - 146-151, 1998-2003, pp. 507-508.
- Komnick, Pilekić, Wigg-Wolf 2021 – H. Komnic, M. Pilekić, D. Wigg-Wolf, *The Stuttgart Coin Collector Ernst Unger and His Networks*, în R. Ciolek, R. Chowaniec (eds.), *Aleksandria. Studies on Items, Ideas and History Dedicated to Professor Alexander Bursche on the Occasion on his 65th Birthday*, Wiesbaden, 2021.
- Manea 1992 - I. Manea (ed.), *Români în știința și cultura occidentală*, Academia Româno-Americană de Științe și Arte / American-Romanian Academy of Arts and Science, Davis, 1992, p. 77-79.
- Mohon 1994 – C. Mohon, *A Glimpse in to the Personal Life of Elvira Clain-Stefanelli*, în *Winning Ways. Women in Numismatics* 3, 4, Octombrie 1994, pp. 20-21.
- Satco, Niculică 2018 – E. Satco, A. Niculică, *Enciclopedia Bucovinei, I (A-F)*, Suceava, 2018.
- Sima 1995 – H. Sima, *Prizonieri ai puterilor Axei. Pagini din istoria Gărzii de Fier*, Timișoara, 1995.
- Scherrer 2010 – A. Scherrer, *Der Nachlass Friedrich Stefan im Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Unviresität Wien*, în *Schild von Steier* 23, 2010, pp. 130-137.
- Turcuș, Turcuș 2013 – V. Turcuș, Ș. Turcuș, *România legionară și impactul asupra instituțiilor de cultură. Studiu de caz-Accademia di Romania din Roma*, în *Anuarul Institutului de Istorie „George Bariuțiu” din Cluj-Napoca* 52, 2013, pp. 261-284.
- Van Winkle 1989 – M. Van Winkle, *An Interview with Elvira Clain-Stefanelli*, în *Legacy* 2.2, 1989, pp. 22-30, 53-55, 58-60.

***, Bericht über den VI. Internationalen Kongress für Archäologie, Berlin, 21.-26. August, 1939 - Bericht über den VI. Internationalen Kongress für Archäologie, Berlin, 21.-26. August, 1939, Berlin, 1940

Explicația planșelor / Explanation of the plates¹³

Planșele 1-2 – Fig. 1-3 - Carte poștală și scrisoare expediate de Friedrich Stefan către Vladimir Clain, Graz, 8 iunie 1940.

¹³ Fotografiile scrisorilor provin de la Institut für Numismatik und Geldgeschichte der Universität Wien, Archiv, NL Stefan/033, prin bunăvoința domnului prof. univ. dr. Hubert Emmerig.

Plates 1-2 – Fig. 1-3 - Postcard and letter sent by Friedrich Stefan to Vladimir Clain, Graz, June 8th, 1940.

Planșele 3-4 – Fig. 4-5 - Scrisoare expediată de Vladimir Clain către Friedrich Stefan, Roma, 24 iunie 1940.

Plate 3-4 – Fig. 4-5 - Letter sent by Vladimir Clain to Friedrich Stefan, Rome, June 24th, 1940.

Planșa 5 – Fig. 6-7 - Carte poștală expediată de Friedrich Stefan către Vladimir Clain, Graz, 11 iulie 1940.

Plate 5 – Fig. 6-7 - Postcard sent by Friedrich Stefan to Vladimir Clain, Graz, July 11th, 1940.

Planșa 6 – Fig. 8 - Scrisoare expediată de Vladimir Clain către Friedrich Stefan, Roma, 22 august 1940.

Plate 6 – Fig. 8 - Letter sent by Vladimir Clain to Friedrich Stefan, Rome, August 22nd, 1940.

Planșa 7 – Fig. 9-10 - Carte poștală expediată de Vladimir Clain către Friedrich Stefan, Roma, 23 decembrie 1940.

Plate 7 – Fig. 9-10 - Postcard sent by Vladimir Clain to Friedrich Stefan, Rome, December 23rd, 1940.

Planșa 8 – Fig. 11 - Scrisoare expediată de Friedrich Stefan către Vladimir Clain, Graz, 9 ianuarie 1941.

Plate 8 – Fig. 11 - Letter sent by Friedrich Stefan to Vladimir Clain, Graz, January 9th, 1941.

Planșele 9-10 – Fig. 12-13 - Scrisoare expediată de Vladimir Clain către Friedrich Stefan, Roma, 14 ianuarie 1941.

Plates 9-10 – Fig. 12-13 - Letter sent by Vladimir Clain to Friedrich Stefan, Rome, January 14th, 1941.

Planșa 11 - Fig. 14-15 - Carte poștală expediată de reprezentantul Revistei Transilvania către Friedrich Stefan, Sibiu, 22 ianuarie 1941.

Plate 11 – Fig. 14-15 - Postcard sent by the representative of Transilvania Journal to Friedrich Stefan, Sibiu, January 22nd, 1941.

Planșa 12 – Fig. 16 - Scrisoare expediată de Friedrich Stefan către Vladimir Clain, Graz, 17 februarie 1941.

Plate 12 – Fig. 16 - Letter sent by Friedrich Stefan to Vladimir Clain, Graz, February 17th, 1941.

Münzhandlung
A. Riechmann & Co.
Inh.: A. Riechmann u. Dr. R. Gaettens
HALLE (Saale), ~~Sophienstr.~~ 36
Telefon 1035.

Königstr. 7

Vermeidet
Postkarte
RUND-
FUNK-
STÖRUNGEN!

Herrn

Prof. Dr. Friedrich Stefan

Graz

Bergmannsgasse 17

1.

Herrn Prof. Dr. Stefan, Graz.

Stempelt 8/6. 40.

Auf Ihre Karte v. 3. d. M. teilen wir Ihnen höflich mit, dass die Adresse von Herrn Dr. Clain folgende ist:

Dr. Valdimir Clain, Cernauti/ Rumänien
Universitatea.

Herr Dr. Gaettens befindet sich z. Zt auf einer Geschäftsreise.

Heil Hitler!

A. Riechmann u. Co.

Halle /S., den 6 Juni 1940.

i. V. Günzel

2.

Graz, am 8. Juni 1940.

- 254¹ 23/a 40

Herrn Universitätsprofessor
Dr. Vladimir Clain,

Gzernowitz-Cernauti.

Sehr geehrter Herr Professor,

In der nunmehr erschienenen Nummer 368/369 des Numismatischen Literaturblattes, ausgegeben im November 1939, von Dr. Richard Gaettens, Halle/Saale, haben Sie auf Seite 3005 eine Arbeit von "Ferenczi A., Der Firtoscher Fund byzantinischer Goldmünzen. Siebenbürgische Vierteljahrschrift 62. Jahrg. Jassy 1938, 8°, S. 59-78" beschrieben und angezeigt.

Da ich in Verbindung mit dem staatl. Münzkabinett am Wiener kunsthistorischen Museum und mit dessen Leiter Dir. Dr. Fritz Bworschak eine größere wissenschaftliche Arbeit über das gesamte Münzwesen der Germanen zur Zeit der Völkerwanderung im gesamten Donaauraum vorbereite, wobei natürlich die Gepiden ein großes Kapitel bilden, möchte ich Sie bitten, mir behilflich zu sein, mir diese Arbeit von Ferenczi, die für die Zeit der Gepiden äußerst wichtig ist, zu beschaffen.

Hätten Sie vielleicht ein Exemplar, das Sie mir gütigst zukommen lassen könnten oder könnten Sie für mich beim Autor selbst die gütige Vermittlung übernehmen, daß er mir einen Sonderdruck zusenden könnte? Ich würde mich mit einer meiner Arbeiten oder mit der nun kommenden Arbeit gerne dafür revanchieren! Diese Arbeit von Ferenczi ist mir, wo ich gerade bei den Gepiden bin, äußerst wichtig. Ich kann die siebenbürgische Vierteljahrschrift in keiner Univ. Bibl. hier bekommen.

Herr Dr. Rich. Gaettens in Halle/Saale hatte die Güte, mir Ihre geehrte Anschrift mitzuteilen, da ich mich an ihn diesbezüglich gewendet hatte.

Mit den besten Grüßen und Empfehlungen und in der Hoffnung, auf eine gütige Erfüllung meiner Bitte, zeichne ich unbekannter Weise

ergebener

Rom, den 24. Juni 1940.

-27/1/240

Sehr geehrter Herr Professor !

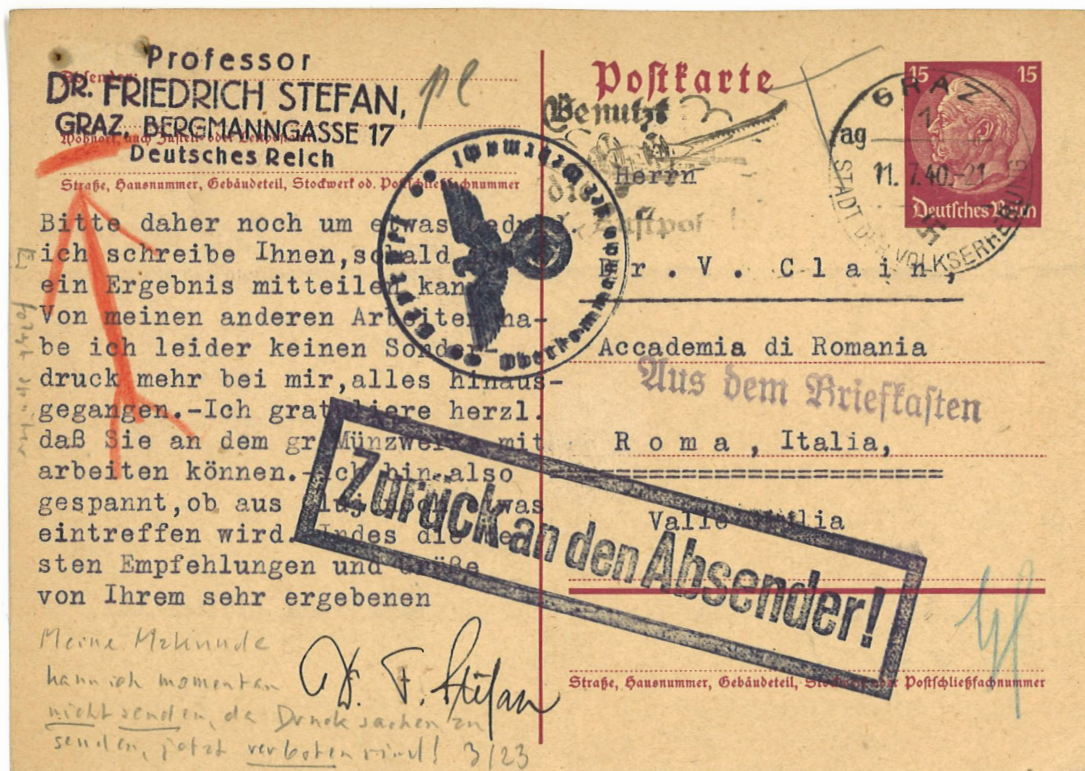
Soeben habe ich Ihr Schreiben vom 8. d.M. via Cernăuți erhalten und beeile mich Ihnen mitzuteilen, dass mit gleicher Post eine Karte an Herrn A. Ferenczi in Cluj (Institutul de Studii clasice, str. Gral. Gherescu 2) abgeht, in welcher ich Herrn A.F. bitte, Ihnen möglichst bald einen Sonderdruck der gewünschten Arbeit oder die betreffende Nr. der Siebenbürgischen Vierteljahrsschrift zu schicken.

Bitte benachrichtigen Sie mich, falls Sie nicht bald Herrn Ferenczis Arbeit erhalten sollten, damit ich anderweitig die nötigen Schritte zwecks Beschaffung der Zeitschrift unternehmen kann; ich besitze leider kein eigenes Exemplar.

Ich wäre Ihnen sehr dankbar, wenn Sie die Güte hätten mir mitzuteilen, ob in Grazer Sammlungen Münzen aus Dacien (Provincia) und Viminacium, Moesien, besonders der Städte : Kallatis, Istros, Markianopolis, Nikopolis, Odessos und Tomis, dann der sarmatischen Städte Tyra und Olbia und endlich der skythischen Könige dieser Gegenden vorhanden sind. Auch sonst wäre ich Ihnen zu grossem Danke verbunden, wenn die Güte hätten mich auf solche Stücke aus Sammlungen die Ihnen bekannt sind, aufmerksam machen zu wollen. Ich bin Mitarbeiter an den von der Berliner Akademie der Wissenschaften herausgegebenen griechischen Münzwerke und bearbeite die Nachträge zu dem von B. Pick und K. Regling herausgegebenen I. Bande.

Sehr dankbar wäre ich Ihnen auch, wenn Sie mir gelegentlich die eine oder die andere Ihrer Arbeiten zukommen liessen. Es würde mich z.B. Ihre "Münzkunde des Altertums" interessieren; ich hoffe meinerseits Ihnen bald einen Auszug meiner Mitteilung zum VI. Internationalen Kongress für Archäologie schicken zu können. Vorläufig geht an Sie mit gleicher Post eine

Y/.

6.

Sehr geehrter Herr Doktor, Graz, am 11. Juli 1940.

Vielen aufrichtigen Dank für Ihre sehr geehrten Zeilen vom 24. Juni aus Rom, die mich sehr gefreut haben. - Ich wartete mit meiner Antwort, da ich dachte, Ihnen gleich Ihr Ergebnis des Schreibens an H. A. Ferenczi in Cluj, Institutul de Studii Clasice, strada Gral. Gherescu 2, beantworten zu können. - Aber bis heute ist nichts eingetroffen, auch das Heft der Siebenbürgischen Vierteljahrsschrift 1938, S. 59-78 ist nicht an mich gekommen. - Die Post über Cernauti ist natürlich durch die polit. Verhältnisse unmöglich gemacht worden, aber aus Klausenburg vom Institutul, wo ich selbst im J. 1934 war, könnte doch die Post eintreffen. - Ich habe Ihnen heute mit d. gleichen Post einen Druck meiner "Münzkunde" gesendet, die ich aber leider nur mehr in der Programmform unserer Anstalt besitze. Alle anderen Drucke sind total vergriffen. Aber es ist der vollkommen gleiche Abdruck der gesamten Arbeit. - Jetzt höre ich aber gerade, daß man Drucksachen ins Ausland nicht versenden darf, ich werde es noch am Hauptpostamt versuchen. - Herzl. Dank für die nette Arbeit des H. Bucur Mitrea über die in Dacien gefundenen Münzen, die mich sehr interessiert hat. - Ihre Anfragen bezüglich der hiesigen aus Dacien oder den nahe liegenden Orten stammenden Geprägten beantwortete ich Ihnen getrennt in einem Brief, sobald ich den Leiter des Museums, der momentan auf Ausgrabungen ist, erreicht haben werde.

7.

Rom, den 22. August 1940.

Sehr geehrter Herr Professor,

Besten Dank für Ihr freundliches Schreiben vom 9.d.M., das erst jetzt in meine Hände gelangte. Es tut mir ausserordentlich leid, dass Sie bis jetzt die Arbeit von Herrn A.Ferenczi nicht erhalten haben. Ich habe nun dem Herausgeber der Siebenbürgischen Vierteljahrschrift, Herrn Professor Dr.Karl Kurt Klein in Cluj den Sachverhalt mitgeteilt und hoffe, dass Sie nun die Sie interessierende Nummer bald erhalten werden. Falls dies binnen 20 Tagen (von heute gerechnet) nicht der Fall sein sollte, bitte ich Sie, mir dies mitzuteilen. Ich hoffe, dass ich die Zeitschrift durch einen Freund aus Bukarest, zusammen mit einigen Druckschriften für mich, werde erhalten können. Er dürfte etwa am 25.Oktober nach Rom kommen. Sonst werde ich die Arbeit für Sie abschreiben.

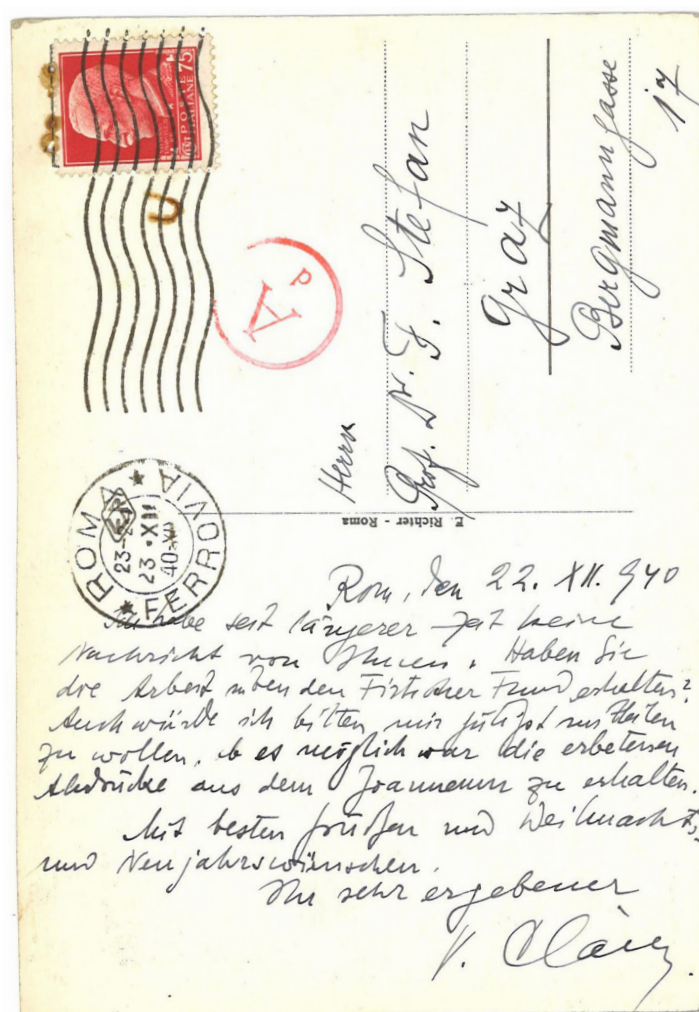
Es tut mir sehr leid, dass ich Ihren früheren Brief und Ihre "Römische Münzkunde" nicht erhalten konnte. Herzlichsten Dank für die Liste der Münzen des Johanneum. Allerdings hätte ich nun noch weitere Bitten: wäre es nicht möglich von allen diesen Münzen Abdrücke zu erhalten? Falls dies nicht möglich sein sollte, könnten ja auch Durchreibungen genügen; dabei würde ich auch um Angaben über Herkunft, Gewicht und Stempelachsenstellung der einzelnen Stücke bitten. Dringend ist meine Bitte nicht, ich wäre Ihnen aber sehr dankbar wenn Sie mir dabei behilflich sein wollten. Soll ich vielleicht Herrn Prof.Schmidt persönlich schreiben? Ich möchte jetzt auch um eine kurze Aufstellung der anderen im Johanneum vorhandenen Nord-Griechischen Münzen, also aus Thrakien, bitten zwecks Übermittlung an Herrn Gerassimow in Sophia, welcher dieses Gebiet für die griechischen Münzwerke der Akademie bearbeitet. Sind nicht auch Silber- oder Goldmünzen von Alexander d.Gr. und Lysimachos vorhanden, mit welchen Beizeichen? Verzeihen bitte die grosse Anzahl meiner Desiderata! Mit den besten Grüßen,

Ihr sehr ergebener

S. K. Clay

9.

10.

Planşa 7

Graz, am 9. Jänner 1941.

Herrn
Dr. Wladimir Clain,

Rom.
Accademia di Romania,
Valle Giulia.

Sehr geehrter Herr Doktor!

Viel aufrichtigen Dank für Ihre herzlichen Weihnachts- und Neujahrsgrüße vom 22. Dez., die ich auf das herzlichste, wenn auch verspätet, erwidere. Heute habe ich auch den Sonderdruck Ihrer interessanten Studie über die Münzen von Kallatis erhalten, der mich sehr gefreut hat. Es ist doch eine schöne Zahl von Stücken, die seit den letzten Arbeiten wieder dazu gekommen sind. Nochmals meinen aufrichtigsten Dank!

Ich habe Ihnen durch den Verlag Leuschner & Lubensky in Graz meine römische Münzkunde zugehen lassen, da ich es persönlich nicht senden darf. Hat Sie das Büchlein erreicht, es sind schon einige Wochen her? Da Sie davon noch nichts geschrieben, fürchte ich, daß es wieder verloren ist. Ich schrieb Ihnen dazu eine Korrespondenzkarte, die kam als unbestellbar zurück, obwohl Ihre volle Anschrift darauf war. So wartete ich indes, was Sie berichten werden. Darum die Pause in meinen Schreiben.

Ihre Wünsche bezüglich der Abdrücke habe ich H. Prof. Dr. Walter Schmidt vom Graz Joanneum übergeben, damit er die Herstellung der Abdrücke veranlasse. Auf Ihre Karte vom 22. v. M. habe ich ihn diese Tage aufgesucht. Er teilte mir mit, daß er Ihnen diesbezüglich geschrieben habe, daß er Ihnen die Abdrücke zukommen lassen werde. Nur möchte er eine Spezialisierung Ihrer Wünsche, da er nicht Abdrücke von allen Stücken machen lassen will, die sehr schlecht erhalten oder auf denen nichts zu sehen sei. Ich kann sie selbst nicht machen, da die Stücke alle unter Verschluss von Prof. Schmidt liegen, und im Museum die Räume zum Großteil ungeheizt sind.

Herrn Dr. Gerassimov in Sophia, den ich ja persönlich kenne, habe ich eine Karte geschrieben nach seinen besonderen Wünschen, aber auch bis heute keine Antwort erhalten.

Ich selbst habe auch die Schrift über den Firtöcherer Fund noch nicht erhalten. Es ist ein liebes Kreuz jetzt mit den wissenschaftl. Arbeiten!

Ich habe mir die zahlreichen Stücke, die Sie nannten, im Museum angesehen, es sind fast lauter recht minder erhaltene Exemplare. Aber natürlich können darunter Stücke sein, die wieder Varianten von den bisher veröffentlichten darstellen. Von Alexander d. Gr. und Lysimachus sind einige Gold- und Silberstücke vorhanden, die Beizeichen sind mir aber unbekannt, da ich sie nur flüchtig überfliegen konnte. - Ich bleibe also hinter Ihre Wünschen her und werde wieder mit Prof. Schmidt verhandeln, daß er sie Ihnen machen lassen möge.

Bitte, berichten Sie doch, ob meine Münzkunde eingelangt ist oder nicht.

Rom, den 14. Jänner 1941.

Sehr geehrter Herr Professor!

Besten Dank für Ihre freundlichen Zeilen vom
9. d. h. Ihre „Römische Künzleinde“ habe ich richtig erhalten
und danke Ihnen nochmals herzlichst; ich sehe nun,
daß Sie meine Karte, die ich Ihnen schrieb, nicht erhalten
haben.

In Angelegenheit des „Firtoscher Feuers“ schrieb
ich gerade wieder Herrn Univ.-Prof. Karl Kurt Klein, nachdem
ich seine neue Anschrift (in Libin - Hermannstadt)
auffindig machen konnte. Heute schreibt auch ein
hiesiger Freund seinem Vater, der auch in Libin wohnt, und
bittet ihn alles zu veranlassen, auf daß doch endlich
die in Frage stehende Nummer der „Liebenbü-
rgischen Vierteljahresschrift“ in Ihre Hände gelangen
kann. Hoffentlich geht's diesmal gut!

Dank für Ihre so liebenswürdige Bemühun-
gen in Angelegenheit der Abgüsse von Joanneum.
Eine Spezialisierung meiner diesbezüglichen Wünsche
fällt mir nun allerdings schwer. Xpeditio
möchte ich doch das vorhandene Material für die
Nachträge zum Corpus möglichst lückenlos

aufnehmen. Vielleicht kann ich auch das Grazer
Joarmuseum besuchen. Bis dahin wären mir aber
wenigstens Abreibungen auf Papier lieb - oder eine
Liste mit genauer Angabe der Legenden (nach Art
des Corpus, also Schriftteilung!), Gewichte (der leidlich
erhaltenen Stücke), Stempelachsenstellung und (Herkunft).
Bitte zugleich um Angabe der Bezirke der Alexander-
und Lysimachusmünzen (Gold und Silber).
Damit die Anzahl der Abgüsse nicht zu groß erscheine,
möchte ich vorerst nur solche von Sacia (provincia) und
den Städten: Stro, Marcianopolis und Nikopolis bitten.
Ich schreibe Herrn Prof. D. W. Schmidt noch persönlich
darüber.

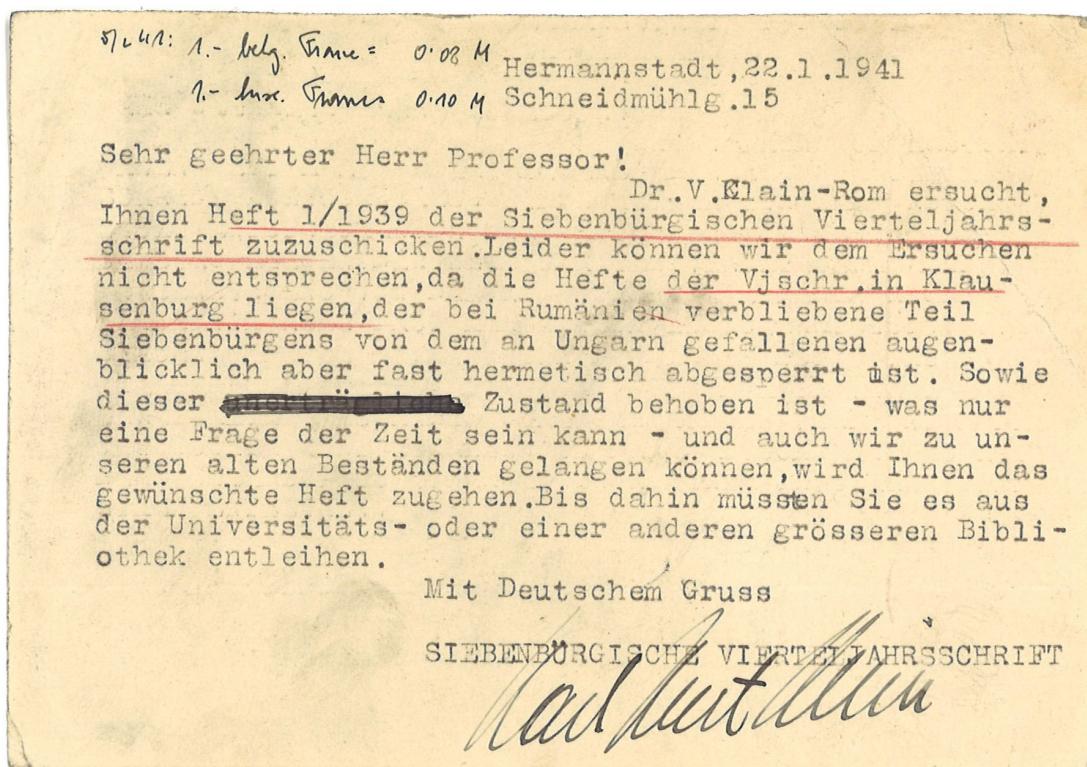
Was wurde aus ^{wohl} "Joebels Münzen-Katalog"? Der
ersten Teil erhielt durch meine Buchhandlung in
Cernăuți (Stefan Wicentowicz), durch welche ich den
Subskriptions-Preis erlegte. Weiter hörte ich nichts mehr
darüber.

Nochmals besten Dank und
viele Grüße
Ihr sehr ergebener

V. Olănuș.

14.

15.

Graz, am 17. Feber 1941.

Herrn

Dr. Wladimir Glain,

Rom,
Accademia di Romania, Valle Giulia.

Sehr geehrter Herr Doktor,

Vielen Dank für Ihre freundlichen Zeilen vom 14. Jänner, die mich sehr g
freut haben. Ihre 1b. Karte dazwischen, hat mich dagegen nicht erreicht, schade!

Inzwischen hat mir die Redaktion der Siebenbürg. Vierteljahrschrift aus Herma
stadt auch eine Karte geschrieben, daß sie Ihren Brief erhalten hat, daß aber die Hef
te der Viertelj. Schr. in Klausenburg liegen und dieser Teil jetzt von Rumänien herme
tisch abgesperrt ist, so daß die Hefte nicht greifbar sind. Ich muß also einstweilen
noch Geduld haben, bis die Grenze geöffnet wird.

Wegen Ihrer Abdrücke der griechischen Münzen habe ich wieder mit H. Prof. Dr. W.
ter Schmid gesprochen, er will nicht recht nachgeben. Ich machte ihm den Vorschlag, da
ich die Papierabdrücke mit meiner Preßmaschine machen werde, das wollte er nicht. Nei
er will es selbst machen. Ich sagte ihm, ich komme einmal ins Joanneum und werde mit
dem Assistenten Dr. Pichler die Sache machen, er brauche mir nur die Münzen herausgeb
auch das wollte er nicht, weil es angeblich jetzt zu kalt sei. - Nebenbei gesagt, er is
allen Numismatikern nicht hold gesinnt von vornherein.

Ich fragte ihn, ob er Ihren Brief erhalten habe, das bejahte er; aber ich war mir
nicht sicher, ob er das ernst meinte oder mir es nur so sagte. Sie sehen, man hat oft
mit manchen Herren sein Kreuz. Aber ich werde ihm keine Ruhe lassen und endlich werd
ich es wohl durchsetzen. Ich wollte Ihnen die Papierabdrücke mit Graphit machen, die
sind sehr gut kenntlich. Maschinen dazu und Waage und alles Nötige besitze ich ja sel

Goebels Münzenkatalog ist schon fertig erschienen. Der gute Mann, es ist eine
sondere Nummer, worüber ich Ihnen vielleicht einmal mündlich berichten kann - wohnt ja
nicht weit von mir, d. h. er geht dort zu seiner Schwester immer essen, wohnen tut er d
wo er den Zins zahlt; nämlich: Graz, Bergmannsgasse 23, läßt er sich alle Sachen senden
Er könnte Ihnen ja leicht den fertigen Katalog von hier gleich nach Rom senden, stat
erst über Cernowitz, das ja jetzt russisch geworden ist. Ich spreche aber nicht mit d
sem Herrn, da er sich mir gegenüber sehr eigentümlich benommen hat. Soll ich ihm durc
eine Mittelsperson was ausrichten lassen? Ich würde seinen Neffen dazu verwenden.

Herr Dr. Gerassimow, Sofia, hat noch nicht geantwortet, ob er meine Karte erhalten
hat?

Ich bleibe also weiter um Ihre Abdrücke bemüht und es freut mich, daß Sie meine
Münzkunde doch richtig erhalten haben.

Für heute wieder viele Grüße